

Emilia Prushkivska
*Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Head of the Department of International Economic Relations
National University "Zaporizhzhia Polytechnic"*

Прушківська Е.В.
*д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
Національного університету «Запорізька політехніка»*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-295-1-96>

THE AUTOMOBILE INDUSTRY IN THE STRUCTURE OF THE MODERN WORLD ECONOMY

АВТОМОБІЛЬНА ГАЛУЗЬ У СТРУКТУРІ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Загальноприйнятним є те, що сучасне світове господарство характеризують як сукупність взаємопов'язаних та взаємозалежних національних економік. На наш погляд, доцільно його також розглядати як сукупність світових галузей та світових ринків. Реалії економічного буття свідчать, що економіка зростає за рахунок прогресу у різних галузях. Найбільше зростання відбувається в галузях продукування технологій, науки та охорони здоров'я, а також у самому виробництві. Ці галузі створюють необхідні продукти та послуги, що покращують життя мільярдів людей по всьому світу, вони керують економікою та створюють мільярди робочих місць.

В сучасному глобалізованому світі існуючі галузі розширюються, але водночас інші галузі зникають на фоні стрімкої еволюції людства. Четверта промислова революція за останні роки створила кілька нових галузей, таких як Internet of Things, Artificial Intelligence, iGaming, галузі складних інформаційних систем, тощо. Ці галузі базуються на новітніх технологіях які стрімко розвиваються. Однією із ключових галузей у світі є індустрія інформаційних технологій, важливість якої підкреслила пандемія COVID-19. За даними компанії Deloitte, доходи від глобальних хмарних сервісів, досягли \$308 млрд в 2021 році та за прогнозом в 2022 році мають досягти \$354,6 млрд. В 2021 році доходи від штучного інтелекту досягли 100 мільярдів доларів [1].

Відслідковуючи тенденції розвитку глобальних галузей, зазначимо, що за останні роки електронна комерція займає все більшу частку світового ринку роздрібною торгівлі, розвивається і фінансовий сектор, охорона здоров'я, страхування, будівництво, транспортний сектор, енергетичний сектор поступово впроваджуючи новітні технології Індустрії 4.0. Автомобільна галузь безпосередньо впливає на технічний прогрес і є індикатором платоспроможності населення та віддзеркалює рівень життя населення.

У структурі світового господарства автомобільну галузь порівнюють з шостою за величиною економікою країн світу. Важливість цієї галузі як в соціально-економічній площині, так і в інноваційно-інвестиційній площині безперечна. Автомобільна галузь, як інші галузі, розвивається циклічно та піддається викликам як зовнішнім, так і внутрішнім.

Пірнаючи в економічну історію розвитку автомобільної галузі зазначимо, що на початку двадцятого століття у всьому світі налічувалося лише 6 тисяч автомобілів.

У 1950 р. їх було вже 62,3 млн. одиниць, а до початку 60-х років їх кількість зростає до 103 млн. одиниць. На сучасному етапі налічується понад 600 млн. одиниць [2].

У багатьох країнах автомобілебудування є стратегічним сектором економіки, а також основним продукувачем та споживачем новітніх технологій. Разом із суміжними та допоміжними галузями автомобільна галузь займає значну частку національної промисловості, забезпечуючи велику кількість населення робочими місцями та створюючи більшу додану вартість. Інновації, що впроваджуються в автомобільній промисловості, неминуче змушують й інші галузі вдосконалювати свої виробництва. В цьому контексті автомобільну галузь доцільно вважати локомотивом світової економіки.

За даними Світового Банку [3] в 2021 році світова автомобільна промисловість збільшила обсяги виробництва нових автомобілів на 7%. Всесвітня організація автовиробників (ОІСА) підводить підсумки роботи в 2022 році (за 9 місяців) й підкреслює, що ця галузь випустила понад 61 мільйон одиниць автотранспорту. По відношенню до аналогічного періоду минулого року, обсяги глобального автовиробництва збільшилися, але відставання є в порівнянні із постпандемічним періодом.

За підсумками перших трьох кварталів 2022 року лідерами по автомобільному виробництву стали: Китай, США, Японія, Індія, Південна Корея. Дві третіх автомобільних засобів було вироблено у п'яти країнах світу. Світовим лідером з виробництва є Китай – 19 632 418 шт. (+7%), друге місце посідають США – 7 515 829 шт. (+10%), далі йдуть Японія – 5 675 088 шт. (-3%), Індія – 4 133 398 шт. (+26%), Південна Корея – 2 695 690 шт. (+5%) [4]. В цьому році в п'ятірку лідерів країн із виробництва автомобілів не потрапила Німеччина, яка є найбільшим виробником автомобілів у Європі. Вона поступилася Індії, але в 2020 році Німеччина була на четвертій позиції. Фахівці відзначають, що темпи зростання виробництва автомобілів зростають, але світове виробництво повернулося на рівень показників 2010 року.

Реальний стан світової автомобільної галузі можна відслідкувати не тільки за кількістю виготовлених автомобілів та за країнами, важливим показником є також дохід автомобільних фірм-виробників. Рейтинг за цим показником у 2021 році очолює Volkswagen Group, дохід якої складає 254,1 млрд. дол. Німецький автомобільний концерн є лідером європейського автомобілебудування. Друге місце серед світових лідерів посідає японська фірма Мотор Toyota, яка виробляє автомобілі, вантажівки, мікроавтобуси і комерційні автомобілі. Валовий дохід Мотор Toyota – 249,4 млрд. дол. Ця фірма стала взірцем якості, промислових стандартів та ефективності. Третю сходинку рейтингу очолює Група Mercedes-Benz, дохід компанії – 175,9 млрд. дол., яка виробляє легкові автомобілі, мікроавтобуси, позашляховики та комерційні автомобілі. Наступною у рейтингу є Мотор Форд, з валовим доходом – 127,1 млрд. дол. Це – американська автомобілебудівна компанія, виробник автомобілів під маркою Ford. До її номенклатури входять: легкові автомобілі, позашляховики, фургони та вантажівки. розробляє, виробляє та обслуговує корпорація. П'ятою у цьому рейтингу є General Motors, з валовим доходом 122,5 млрд. дол., яка є найбільшою американською автомобільною корпорацією. Слід підкреслити, що протягом 77 років, до 2008 року ця фірма була найбільшим виробником автомобілів у світі. З Chevy Volt вона стала піонером у розробці електромобілів. Компанія представляє на світовому ринку автомобілі під брендами Buick, Cadillac, Chevrolet, GMC, Holden та Wuling. Шостою у рейтингу є транснаціональна компанія з виробництва Motor Honda, валовий дохід якої склав 121,8 млрд. дол. Місцем дислокації цієї компанії є Японія. Ця транснаціональна компанія виробляє автомобілі, вантажівки, мікроавтобуси, всюдиходи, мотоцикли, а

також запчастини до них. Найбільш розповсюдженими автомобільними марками є: Civic, Accord, Insight Hybrid, Passport, Odyssey, Fit та інші. Сьому сходинку у цьому рейтингу посідає BMW Group, з доходом 112,8 млрд. дол. BMW є всесвітнім виробником розкішних автомобілів і мотоциклів, що базується в Німеччині. Найбільш популярними брендами, які компанія виробляє є: BMW, MINI та Rolls-Royce. Восьмою у цьому рейтингу є китайська державна міжнародна автомобільна конструкторсько-виробнича корпорація SAIC Motor Corporation Limited – дохід: 106,7 млрд. дол. Штаб-квартира цієї корпорації розміщена в Шанхаї. Важливо зазначити, що SAIC Motor є другою за величиною серед китайських автовиробників. Дев'ятою у рейтингу є Stellantis N.V. – дохід: 98,8 млрд. дол. Це транснаціональна автомобільна компанія зі штаб-квартирою в Нідерландах, яка була заснована у 2021 році в результаті транскордонного злиття між італо-американським конгломератом Fiat Chrysler Automobiles і французькою групою PSA, яка виробляла: Citroen, Peugeot, Opel, Vauxhall і DS Automobiles. Заключає цей рейтинг Hyundai Motor, дохід якої 88,1 млрд. дол. Корпорація є багатонаціональний виробник автомобілів з Південної Кореї. Легкові автомобілі, вантажівки та комерційні транспортні засоби розроблені та виготовлені фірмою, яка має 45% частки ринку в Південній Кореї, а також володіє брендами Genesis та Kia.

Слід узагальнити, що світова автомобільна галузь не зважаючи на глобальні виклики, продовжує демонструвати розширення обсягів виробництва. Роль автомобільної галузі у світовому господарстві детермінується у її функціях: економічній, інвестиційній, інноваційній, екологічній, соціальній, науково-технічній, логістичній. Про її місце у структурі світової економіки свідчить обсяг виробництва, який дорівнює розміру ВВП шостої країни світу. Глобальні виклики та Індустрія 4.0 призводять до структурних зрушень як у середині галузі, так і на рівні країн-лідерів з виробництва, а також серед автомобільних транснаціональних корпорацій. Стійкою тенденцією є те, що Китай займає ліву частку у цій галузі і темпи зростання постійно збільшуються, що потребує подальшого наукового дослідження.

Література:

1. Прогноз розвитку галузей-2022. URL: https://www2.deloitte.com/content/dam/insights/articles/US93838_TMT_Predictions_2021/DI_2021-TMT-predictions.pdf (дата звернення: 08.02.2023).
2. Батрименко В.В., Румянцев А.П. Світове господарство. Українська дипломатична енциклопедія: в 2-х т./ редкол.: Л.В. Губерський та ін. Київ : Знання України, 2004. Т. 2. 812 с.
3. 2021 Year in Review in 11 Charts: The Inequality Pandemic. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/feature/2021/12/20/year-2022-in-review-the-inequality-pandemic> (дата звернення: 08.02.2023).
4. Всесвітня організація автовиробників підсумувала минулий рік. URL: <https://ukrautoprom.com.ua/vsesvitnya-organizacziya-avtovyrobnykiv-pidsumovala-mynulyj-rik> (дата звернення: 08.02.2023).